

รายงานคู่มือแนวทางการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐบาลไทยต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี

แปลและสรุปโดย พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ

ข้อ 14 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี โดยมีข้อกำหนดให้รัฐภาคีทุกแห่ง “ประกันในระบบกฎหมายของตนว่าผู้เสียหายจากการทรมานได้รับการเยียวยาและมีสิทธิสามารถบังคับคดีได้เพื่อจะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอรวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการฟื้นฟูสภาพอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” คณะกรรมการเห็นว่า ข้อ 14 มีผลบังคับใช้กับผู้เสียหายจากการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี (นับจากนี้เรียกว่า “การปฏิบัติที่โหดร้าย”)

รายงานฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์จากกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 92 กรณีโดยการสัมภาษณ์จากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง รวมทั้งศึกษาจากจำนวนกว่า 300 กรณีสัมภาษณ์จากญาติที่มาร้องเรียนกับหน่วยงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยเป็นการดำเนินการร่วมกันกับองค์กรเครือข่ายได้แก่ มูลนิธิผสานวัฒนธรรม, มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม, กลุ่มด้วยใจ จ. สงขลา, เครือข่ายผดุงธรรมเพื่อสันติ จชต., เครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี, มูลนิธิไทยเพื่อคนมีปัญหาลิทธิและสถานะบุคคล และเมืองศักรที่สนับสนุนการจัดทำรายงานและการจัดส่งรายงานต่อคณะกรรมการฯ ได้แก่ เครือข่ายแรงงานแม่โขง, สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน, ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น เชียงใหม่, สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังคนไร้รัฐ, มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา, สถาบันพัฒนานักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน, ศูนย์ปฏิบัติการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนบนพื้นที่สูง (ศปส.) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย และมูลนิธิส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จัดทำเป็นเอกสารภาษาอังกฤษ 44 หน้า นำเสนอเป็นจำนวน 8 บท และมีเอกสารแนบทั้งสิ้นจำนวน 91 หน้า เป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้น 92 กรณีและเป็นตารางผลกระทบทางด้านจิตใจจากการทรมาน และแบบการสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมาน โดยสรุปได้ดังนี้

- 1) รายงานนำเสนอทั้งหมดเป็น 8 บท ว่าด้วย บทที่ 1 เรื่องนิยามความหมายของการทรมานในกฎหมายไทย บทที่ 2 การจับกุมควบคุมตัวในการใช้กฏอัยการศึกและสถานการณ์ฉุกเฉิน บทที่ 3 การทรมาน การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และการบังคับให้สารภาพ บทที่ 4 การร้องเรียน การสืบสวนสอบสวน และการฟ้องร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานในประเทศไทย บทที่ 5 การบังคับส่งกลับ บทที่ 6 การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรีต่อกรณีโรฮิงยา บทที่ 7 การควบคุมตัวตามกฎหมายคนเข้าเมือง บทที่ 8 สิทธิในการได้รับการชดเชยเยียวยา
- 2) ในรายงานนำเสนอว่ามีผู้ถูกควบคุมตัวที่ถูกทรมานบังคับให้สารภาพหรือให้ข้อมูลจริง จำนวน 86 รายจากทั้งสิ้น 92 รายถูกละเมิดด้วยการทรมานระหว่างการควบคุมตัว
- 3) ผู้กระทำการทรมานมีทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหารพราน และอาสาสมัคร การทรมานและการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมต่อผู้ถูกควบคุมตัวหนึ่งคนอาจเกิดขึ้นในหลายๆ สถานที่โดยผู้กระทำการทรมานจากหลายหน่วยงาน เนื่องจากการย้ายการควบคุมตัวไปหลายแห่ง แต่ก็มีแนวโน้มว่าการทรมานและการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมเกิดขึ้นในค่ายทหารและหน่วยควบคุมตัวบางแห่งเท่านั้น มิได้เกิดขึ้นทั่วยุ่ เช่น ใน

กรณีศึกษาจำนวน 86 ราย มีผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมานที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จำนวน 21 ราย ที่ศปกตร. จำนวน 8 ราย และจำนวน 31 รายระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมาน ที่หน่วยเฉพาะกิจต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ การทรมานและการปฏิบัติอย่างโหดร้ายเกิดขึ้นระหว่างการจับกุมและระหว่างการเดินทางบนยานพาหนะด้วย

- 4) มีกรณีศึกษา 58 กรณีที่ระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้ายในวันที่ถูกจับกุมวันแรก มีกรณีศึกษา 37 กรณีที่ระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้ายในวันที่ถูกจับกุมในระยะเวลาสามวันแรกของการจับกุมควบคุมตัว และมีกรณีศึกษา 19 กรณีที่ระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้ายในวันที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวภายในระยะเวลา 7 วันแรก และมีกรณีศึกษา 8 กรณีที่ระบุว่าตนถูกทำร้าย ทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้ายหลังจากการควบคุมตัวผ่านไปแล้ว 7 วัน
- 5) รูปแบบการทรมาน เป็นการมัดมือ มัดเท้า การทำให้เหมือนจมน้ำ การบังคับกดหน้าในน้ำ การเตะ การชกต่อย การตีที่ท้อง การตีด้วยไม้พันด้วยผ้า การกระแทกหัวใส่กำแพง การใช้ไฟฟ้าช๊อค การทรมานในบางครั้งมีร่องรอยบาดแผลให้เห็น แต่มีการทรมานและการปฏิบัติอย่างโหดร้ายที่ปรากฏให้เห็นร่องรอย เช่นการควบคุมตัว ห้องเย็น ร้อน ห้องมืด และห้องที่สว่างตลอด 24 ชม. การขู่ฆ่า การแสดงการขู่ฆ่าด้วยอาวุธหรือการใช้ไฟฟ้าช๊อค การขู่ว่าจะทำร้ายบุคคลในครอบครัว การบังคับให้กินหรือฉีดยาเพื่อให้สลบหรือหมดสติ การใช้ถุงดำคลุมศีรษะ เป็นต้น
- 6) การทรมาน การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย โหดร้าย หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ยังไม่เป็นความผิดทางอาญาในกฎหมายไทย ร่างการแก้ไขกฎหมายอาญาเพื่อให้มีข้อหาความผิดการทรมานเป็นความผิดอาญาตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552 (2010) และต่อมาได้มีการพิจารณาขยายร่างใหม่อีกครั้งระหว่างเดือนมกราคม ถึงมีนาคม ปีพ.ศ. 2556 ไม่รวมถึงการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย โหดร้าย หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ตามนิยามในอนุสัญญา
- 7) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเรื่องการทรมานไว้ 134 กรณีมีผู้ร้องเรียนเป็นรายบุคคล 188 คนตั้งแต่ปี 2550-2556 ทั่วประเทศ มี 93 กรณีเป็นเรื่องร้องเรียนที่มาจากพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
- 8) มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิมตั้งแต่ปี 2550 ถึงปี 2546 ได้รับเรื่องร้องเรียนทั้งสิ้น 3456 กรณี แต่เป็นกรณีที่ร้องเรียนว่าถูกทำร้าย ทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้าย 393 กรณี
- 9) ขั้นตอนการร้องเรียนของผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดอยู่มาก หากผู้เสียหายจะดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษอย่างเป็นทางการต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เพราะตามกฎหมายอาญาการเริ่มกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มที่การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ที่เกิดเหตุ ทั้งในกรณีการบังคับใช้กฎหมายบ้านเมืองปกติและกรณีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นการปราบปรามการค้ายาเสพติด ปราบปรามการชุมนุม ปราบปรามการก่อความไม่สงบ ฯลฯ หรือแม้แต่กรณีที่ทนายความสิทธิมนุษยชนดำเนินการฟ้องร้องคดีเองก็ไม่สามารถนำผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ เช่นกรณีอิหม่าม ยะผา เมื่อผู้ต้องสงสัยเป็นทหาร ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลทหารที่ทางญาติผู้เสียหายไม่มีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์ เป็นการส่งเสริมภาวะการปล่อยให้คนผิดลอยนวลเนื่องจากข้อจำกัดในการรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดีอาญาต่อผู้สงสัยกระทำผิด เช่นมีตัวอย่างการร้องทุกข์ของญาติ ตำรวจไม่รับแจ้งความ กรณีศาลระบุว่าไม่ร้องทุกข์กล่าวโทษเรื่องทรมาน ทำให้ข้ออ้างไม่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

- 10) หากเป็นกรณีที่มีข้อสงสัยหรือการพบเห็นว่าผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บในระหว่างที่ผู้เสียหายจากการทรมานยังอยู่ในระหว่างการควบคุมตัว ญาติหรือสมาชิกในครอบครัวได้รับรู้เรื่องการทรมานและการปฏิบัติอย่างโหดร้าย ญาติหรือสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถแจ้งความร้องทุกข์กับสถานีตำรวจท้องที่ได้
- 11) ในกรณีที่มีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ หน่วยงานไม่สามารถพบกับผู้เสียหายเพื่อสอบข้อเท็จจริงอย่างเป็นทางการเฉพาะตัวได้ องค์การอิสระเช่นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหากได้รับเรื่องร้องเรียนก็จะต้องแจ้งและขออนุญาตเพื่อเข้าพบซึ่งอาจใช้เวลานานถึง 3 วัน
- 12) ความเสี่ยงในการร้องเรียนกรณีทรมาน แม้แต่หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือคดีทรมานแก่ผู้ต้องหาตกเป็นผู้ที่ได้รับความอันตราย เช่นกรณีนายสมชาย ถูกบังคับให้หายตัวไป กลุ่มผู้เสียหายที่ร้องเรียนขอความช่วยเหลือและต้องการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดการทรมานถูกฟ้องดำเนินคดีกลับข้อหาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ เช่นกรณีนายชู ตีรอมัน มาละ กำนันใต้ะเต็ง และกลุ่มผู้เสียหายกรณีปล้นปืน ปี พศ. 2547 ตำรวจผู้ถูกกล่าวหาไม่ถูกตั้งข้อหา ไม่ถูกสั่งให้พักราชการ แม้จะถูกทางปชช. แจ้งข้อกล่าวหา แต่มาด้วยแรงกดดันทางการเมืองปชช. มีคำสั่ง “ไม่มีมูล” ส่งผลให้ตำรวจกลุ่มดังกล่าวลอยนวลและเริ่มฟ้องกลับผู้รอดพ้นจากการทรมาน
- 13) ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหรือกำหนดให้มีกลไกรับข้อร้องเรียนเป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดให้มีหน่วยงานและสถาบันเพื่อสอบสวน รวมทั้งการมีหน่วยงานตุลาการที่เป็นอิสระซึ่งมีความสามารถจำแนกสิทธิและกำหนดให้มีการเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย และประกันว่าผู้เสียหายทุกคนสามารถเข้าถึงกลไกและหน่วยงานเหล่านี้ได้อย่างเป็นผล
- 14) การตรวจบาดแผลโดยแพทย์มักเกิดขึ้นเมื่อมีการร้องขอจากหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป เช่นการตรวจโดยแพทย์ทหารในค่ายย่อย การตรวจโดยแพทย์โรงพยาบาลทหารในค่ายหลัก หากแต่ญาติและหน่วยงานไม่สามารถเข้าถึงหลักฐานการตรวจบาดแผลและอาการเจ็บปวดระหว่างการควบคุมตัวของทหารได้
- 15) ประเทศไทยขาดความเข้าใจเรื่องผลกระทบจากการทรมานในหมู่บุคคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขเป็นอย่างมาก แพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ปกติในสถานพยาบาลมักไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจร่างกายและการตรวจรักษาอย่างละเอียด
- 16) การย้ายสถานที่ควบคุมตัวในบางครั้งมีการถ่ายรูปเก็บบันทึกข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบเช่น กรณีเรือนจำต่างๆ หากแต่ข้อมูลดังกล่าวกลับถูกบันทึกโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสาธารณสุขหรือเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ไม่ใช่แพทย์ ที่ไม่มีความรู้ชำนาญ อีกทั้งไม่สามารถตรวจรักษาหรือบันทึกรายละเอียดของบาดแผลได้ดีพอ ต่อการรักษา ฟันฟูสกา
- 17) ประเทศไทยยังไม่มีความรู้และการทำงานที่เป็นลักษณะเป็นองค์รวมและครอบคลุมการดูแลด้านการรักษาและจิตใจ รวมทั้งบริการทางกฎหมายและสังคม การฟื้นฟูสมรรถนะหรือการฝึกทักษะใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เสียหายจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกรอบยอมรับว่ามีการทรมานเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นทางการจึงไม่มีแผนงานการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระ สมรรถนะทางกาย ใจ สังคม และอาชีพ และการกลับเข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แม้ตามหลักการคณะกรรมการต่อต้านการทรมานจะย้ำว่า พันธกรณีของรัฐภาคีที่จะต้องจัดให้มีช่องทางเพื่อ “การฟื้นฟูสภาพอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” หมายถึงความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูและชดเชยต่ออันตรายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย

- 18) ปัญหาที่ไม่สามารถฟื้นฟูศักดิ์ศรี สุขภาพ และการพึ่งตนเองอย่างเต็มที่ได้ ทั้งนี้โดยเป็นผลมาจากการทรมานอย่างรุนแรงเนื่องจากขาดบุคคลากรที่เข้าใจและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบำบัดฟื้นฟูเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการทรมาน หลายคดีตัวอย่างจากการทำงานของมูลนิธิผสานวัฒนธรรม ศูนย์ทนายความมุสลิมกลุ่มด้วยใจ เครือข่ายส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (HAP) พบว่าเหยื่อในกรณีศึกษาทั้ง 92 กรณีไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากหน่วยงานใดใด นอกจากการให้ความช่วยเหลือกันเองจากเพื่อนและญาติ ซึ่งปรากฏว่าหลายกรณีปรากฏว่ามีอาการ PTSD โรคซึมเศร้า ฯลฯ การที่รัฐอ้างว่าไม่มีงบประมาณของรัฐไม่ได้ และไม่ได้กำหนดให้สามารถงดเว้นการให้ความช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูเหยื่อกลุ่มนี้ไปได้ในทางปฏิบัติ
- 19) การบันทึกการสัมภาษณ์กรณีศึกษาและบันทึกที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยตรงจากผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานได้นำแนวทางการใช้คู่มือการสอบสวนและการเก็บข้อมูลอย่างเป็นผล กรณีที่เกิดการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี พิธีสารอิสตันบูล (Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - the Istanbul Protocol) มาใช้ในการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 92 กรณีระหว่างเดือน เมษายน 2553 ถึง กรกฎาคม 2553 และ เดือนมกราคมพ.ศ. 2556 –ธันวาคม2556 เหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่างปี 2550- ปี 2556
- 20) การศึกษาพบว่าอาการทางจิตใจของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทรมาน ได้แก่ อาการวิตกกังวล อาการซึมเศร้า รู้สึกผิด หวาดระแวง สับสนนอนไม่หลับ ฝันร้าย และสูญเสียความทรงจำ ผู้ที่ถูกซ้อมทรมานบ่อยครั้งที่จะไม่เต็มใจเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เลวร้าย พวกเขาอาจจะ สงสัย หวาดกลัว หรือ กังวลใจกับการสัมภาษณ์เหตุการณ์ที่เกิด ความรู้สึกเหล่านี้เป็นเหตุให้พวกเขาทอดทิ้งที่จะค้นหาความช่วยเหลือในสิ่งที่ตนเองต้องการผู้ที่ถูกซ้อมทรมานที่ยังคงเป็นผู้ต้องขัง และครอบครัวจะสูญเสียคุณค่า และ ความเชื่อบางอย่าง ที่จะยังคงอยู่กับพวกเขา ก่อนที่พวกเขาจะผ่านความเจ็บปวด พวกเขาอาจจะไม่สามารถเชื่อคนอื่น และ ทำให้กลายเป็นความเข้าใจผิด นี่คือนิสัยที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและเป็นผลกระทบระยะยาว ของผู้ที่ถูกซ้อมทรมาน โดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่คนในครอบครัวถูกคุมขังที่เผชิญกับความยากลำบาก อาทิเช่น เด็กต้องยุติการเรียนก่อนวัยอันควร และปัญหาความสัมพันธ์ของเด็ก ๆ กับสังคม ชุมชน
- 21) การทรมานกรณีการปราบปรามความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้กลายเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสมควรได้รับการเปิดเผยอย่างกว้างขวาง การคุมขังและซ้อมทรมานสามารถใช้เป็นอาวุธทางการเมือง โดยผู้ปกครองที่ต้องการปราบปรามผ่านรูปแบบพฤติกรรมของความกลัว นอกจากนี้ ยังเป็นไปได้ที่ผลกระทบจากการคุมขัง ซ้อมทรมาน จะขยายความเกลียดชัง และต่อต้านเจ้าหน้าที่ และการกล่าวหาเรื่องการทรมานสามารถทำให้ความขัดแย้งยังคงอยู่ต่อไป ผลกระทบของการคุมขัง ซ้อมทรมาน จะเกิดขึ้นเป็นเวลานาน จะสูญเสียความเป็นผู้นำ ประชาชนต้องต่อสู้ในการเข้าสู่สังคมในที่สาธารณะ และการขาดความเชื่อใจอย่างลึกซึ้งต่อสังคม ตำรวจ และ ศาล เหล่านี้คือลักษณะของการขาดประชาธิปไตย และ ทำลายหลักกฎหมายในสังคม ประชาชนที่ได้รับความปราบปรามเช่นนี้สามารถที่จะหันไปสู่วิธีการใช้ความรุนแรง และกระทำการต่อต้านสังคม ผู้ถูกคุมขัง ซ้อมทรมาน เป็นประชาชนที่อ่อนแอ และต้องการความช่วยเหลือที่ยั่งยืนเพื่อนำพวกเขาเข้าสู่สังคมอย่างภูมิใจในตนเอง
- 22) กรมสุขภาพจิตที่ 15 จังหวัดปัตตานี เป็นเพียงหน่วยงานรัฐหน่วยงานเดียวที่มีแผนการเยี่ยมเยียนผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงซ้ำซ้อน ที่รวมถึงเหยื่อที่ได้รับการทรมาน และเป็นเพียงพื้นที่เดียวที่มีสถานการณ

พิเศษอย่างเช่นในจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้การบริการของกรมสุขภาพจิตในพื้นที่ทั่วประเทศนั้นยังไม่บริการ และโครงการฟื้นฟูสุขภาพโดยคำนึงถึงวัฒนธรรม บุคลิกภาพ ประวัติและความเป็นมาของผู้เสียหาย และส่งเสริมให้ผู้เสียหายเข้าถึงบริการเหล่านี้โดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ เช่นกรณีกลุ่มชายขอบหรือกลุ่มที่เสียเปรียบ รวมทั้งผู้ที่เป็นผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย ในกรณีที่ถูกควบคุมตัวยาวนานในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สวนพลูกรุงเทพบีต้น

- 23) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในระดับบริหารมีความเข้าใจปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และเข้าใจผู้ต้องหาคดีความมั่นคงทั้งในด้านอุดมการณ์ ปัญหาของกระบวนการยุติธรรม และเข้าใจในหลักการของสิทธิมนุษยชน แต่ในการดูแลผู้ต้องหาคดีความมั่นคงในเรือนจำนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละเรือนจำอาทิเช่น การจัดการอาหารฮาลาล การดูแลผู้ป่วยในเรือนจำ หากแต่ในกรมราชทัณฑ์ หรือในเรือนจำเกือบทุกแห่งยังขาดการประเมินของแพทย์ผู้เป็นอิสระและมีคุณสมบัติเหมาะสม ในสถานที่ควบคุมตัวในกรณีพบเห็นสภาพของผู้เสียหายจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย อาจมีการจัดเก็บภาพถ่ายก่อนและหลังการเข้าสู่กระบวนการกักขังโดยกรมราชทัณฑ์หากแต่ ประเทศไทยยังไม่ได้ให้มีบริการฟื้นฟูโดยตรง หรือสนับสนุนเงินทุนให้หน่วยงานแพทย์ หน่วยงานกฎหมาย และหน่วยงานอื่น ๆ ของเอกชนให้บริการเหล่านี้แทน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายของวิชาชีพตำรวจกำหนดให้มีมาตรการและโครงการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพของผู้เสียหายจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ผู้เสียหายจากการทรมานไม่สามารถเข้าถึงโครงการฟื้นฟูสุขภาพโดยเร็ว อีกทั้งหน่วยงานทางการแพทย์อาจไม่มีบริการล่ามแปลภาษา ในการรักษาหรือตรวจรักษาอันเกี่ยวกับการทรมาน การบริการขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นไปเพียงตามกำลังและศักยภาพ เช่นในกรณีจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งรัฐยังไม่ให้การสนับสนุน แม้ว่าจะยังไม่มีความคาดหวังหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเหล่านี้

ความพอใจและสิทธิที่จะเข้าถึงความจริง

24) การสอบสวนและฟ้องร้องคดีทางอาญาโดยดีเอสไอ ปปช. ปปท. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อุปสรรคในการทำให้เกิดมาตรการที่เป็นผลที่มุ่งให้การละเมิดยุติลง การตรวจสอบข้อเท็จจริง และการเปิดเผยความจริงที่ค้นพบอย่างเต็มที่ต่อสาธารณะ มาตรการลงโทษทางตุลาการและด้านบริหารต่อบุคคลที่ทำการละเมิด มีการขอโทษต่อสาธารณะ โดยให้ยอมรับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและยอมรับความรับผิดชอบของตนเอง ยกตัวอย่างความล่าช้าของคดีอิหม่าม ยะผา ในส่วนที่เกี่ยวกับปปช. การไม่ทำการสอบสวน ฟ้องร้องคดี หรือดำเนินการทางแพ่งเมื่อเกิดข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานขึ้นโดยทันที อาจถือเป็นการปฏิเสธไม่ให้มีการเยียวยาในทางพฤตินัย และยอมถือเป็นการละเมิดต่อพันธกรณีข้อ 14 ของรัฐ

ประกันว่าจะไม่เกิดซ้ำ

25) มาตรการเพื่อแก้ปัญหาการลอบย่นพลพันผิด อาจหมายรวมถึง คำสั่งการให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติทราบอย่างชัดเจน กรณีโดยเฉพาะข้อห้ามโดยสมบูรณ์ต่อการทรมาน มาตรการอื่น ๆ การส่งเสริมความเป็นอิสระของตุลาการ การคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน และผู้ให้ความช่วยเหลือต่อผู้เสียหายจากการทรมานทั้งในด้านกฎหมาย สุขภาพ และบริการอื่น ๆ ในปัจจุบันทางรัฐบาลอนุญาตให้อนุญาตให้ ICRC ตรวจเยี่ยมในเรือนจำในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้และในพื้นที่อื่นๆ ครอบคลุมกว้างขวางมากขึ้น โดยการกำหนดให้มีระบบการเข้าเยี่ยมเพื่อตรวจสอบสถานคุมขังทุกแห่งอย่างสม่ำเสมอและเป็นอิสระ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงสภาพของเรือนจำในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากล

- 26) นอกจากนี้ยังมีการจัดทำหลักสูตรของกระทรวงยุติธรรม อบรมเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายทั้งทหารและหน่วยงานความมั่นคงอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการอบรมเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าใจถึงความต้องการเฉพาะของกลุ่มชายขอบและกลุ่มผู้เสียเปรียบ
- 27) แต่หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดีเอสไอ ปปท. ปปท. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ฯลฯ ยังไม่มีการจัดอบรมเป็นการเฉพาะโดยใช้คู่มือการสอบสวนและการเก็บข้อมูลอย่างเป็นผล กรณีที่เกิดการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพและกฎหมาย และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ทำให้การสืบสวนสอบสวนต่อการร้องเรียนเรื่องทรมานยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่รวดเร็วและไม่เป็นกลาง
- 28) อีกทั้งขณะนี้ข้อหาการทรมานยังไม่เป็นความผิดทางอาญาตามอนุสัญญาฯ ทำให้ยังไม่มีแรงจูงใจให้ข้าราชการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ราชทัณฑ์ การแพทย์ จิตวิทยา บริการด้านสังคม และทหาร การทบทวนและปฏิรูปกฎหมายที่มีส่วนสนับสนุนหรือเปิดให้มีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย เนื่องจากโดยหลักการแล้วข้าราชการทุกคนที่ปฏิบัติตามกฎหมายต้องถือว่าการทรมานเป็นอาชญากรรมและเป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาด

กลไกร้องเรียนและสอบสวนที่เป็นผล

- 29) กลไกรับข้อร้องเรียนอย่างไม่ลำเอียงและอย่างเป็นผล การเข้าถึงการเยียวยาอย่างเต็มที่ **ประชาชนไม่ได้รับรู้** ถึงการมีอยู่ของกลไกรับข้อร้องเรียนเป็นกลไกและสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งคนที่ถูกควบคุมตัว ไม่ว่าจะอยู่ในสถานควบคุมตัว สถานพยาบาล ผู้มีอาการทางจิต หรือที่อื่น ๆ ทั้งนี้การร้องเรียนอาจกระทำผ่านโทรศัพท์สายด่วน หรือการเปิดตู้รับข้อร้องเรียนในสถานควบคุมตัวและมีการเก็บข้อมูลเป็นความลับ หรือการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มคนชายขอบหรือผู้เสียเปรียบ รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถจำกัดในการสื่อสารทางภาษาและความรู้ทางกฎหมาย
- 30) ดูเหมือนว่าประเทศไทยจะมีกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นสถาบันของรัฐที่มีอำนาจและหน้าที่ และมีคำตัดสินที่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย หากแต่โดยกฎหมายที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิใช้ในการเยียวยายังคงไม่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายจากการทรมานเข้าถึงการเยียวยาได้ เนื่องจากพรบ.ดังกล่าวเป็นพรบ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา เมื่อการทรมานไม่มีการร้องเรียน ไม่มีการแจ้งข้อหา ไม่มีการดำเนินคดีเป็นคดีอาญา ทำให้กรมคุ้มครองสิทธิฯ ไม่สามารถช่วยให้ผู้เสียหายจากการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายเข้าถึงการเยียวยา รวมทั้งค่าชดเชยและการฟื้นฟูสภาพใดใด
- 31) การสอบสวนและตรวจสอบตามข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการร้องเรียนเรื่องการทรมาน นั้นต้องดำเนินการโดยทันที อย่างเป็นผล และอย่างเป็นกลาง ต้องมีมาตรการทางการตรวจนิติเวช ซึ่งเป็นการตรวจทางนิติเวชอย่างเป็นอิสระ ทั้งทางกายและใจ ตามเนื้อหาที่สอดคล้องกับคู่มือการสอบสวนและการเก็บข้อมูลอย่างเป็นผล กรณีที่เกิดการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี พิธีสารอิสตันบูล แสดงจำนวนหมอนิติเวช เชี่ยวชาญเรื่องนี้ในประเทศไทย ถ้าซ้ำ ไม่เหมาะสมถือว่าละเมิดมาตรา 14

คำแปลอย่างไม่เป็นทางการข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย

Chapter 1 Recommendations ข้อเสนอแนะ

1. ถ้าร่างกฎหมายเฉพาะเรื่องการต่อต้านการทรมานของภาคประชาชนไม่ได้รับการพิจารณาว่าเหมาะสมอย่างน้อยที่สุดการแก้ไขกฎหมายอาญาและกฎหมายป.วิอาญาควรจะเป็นการแก้ไขให้มีข้อกำหนดที่แยกจากความผิดอาญาฐานอื่นเป็นการเฉพาะ
2. ขอให้ระบุวัตถุประสงค์ของ “การกระทำการทรมานโดยเหตุผลที่เป็นการเลือกปฏิบัติใดๆ” ในนิยามของการกระทำทรมาน เพื่อแสดงวัตถุประสงค์ต่างๆ ของการกระทำทรมาน ตามที่ปรากฏใน อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ข้อ 1
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของข้อความว่า “บังคับให้ผู้อื่นกระทำหรืองดเว้นการกระทำ” ตาม วรรค 3 ของร่างกฎหมายปัจจุบัน มาตรา 166/1 หรืออาจใช้ข้อความนี้แทนสำหรับ “การคุกคามหรือบังคับบุคคลผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม” เพื่อแสดงวัตถุประสงค์ต่างๆ ของการกระทำทรมาน ตามที่ปรากฏใน อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ข้อ 1
4. ให้นิยามการทรมานรวมการประตบัติที่โหดร้ายทารุณ เพื่อให้ครอบคลุมคล้อยกับอนุสัญญาฯ การกระทำ ความผิดตามกฎหมายไม่ควรจำกัดเฉพาะการทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา และการคุกคามทางเพศเท่านั้น นิยามการกระทำทรมานควรครอบคลุมการกระทำใดๆ ที่ทำให้บุคคลผู้ใดเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ
5. นิยามของผู้กระทำความผิดต้องไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่บางประเภทเท่านั้น นิยามควรครอบคลุมบุคคลอื่นที่ได้รับการแต่งตั้งหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ กฎหมายใหม่ต้องระบุข้อบทว่าด้วยการลงโทษการกระทำทรมานด้วย
6. จัดการอบรมเรื่อง1อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเรื่องข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการ ที่ 2 และ 3 สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่ทำหน้าที่จับกุมและควบคุมตัว หลักสูตรการอบรมควรผนวกเนื้อหาเรื่องการสอบสวนข้อกล่าวหาว่ามี การกระทำทรมานและการประตบัติที่โหดร้ายทารุณอย่างเป็นระบบ และวิธีการเก็บข้อมูลตามพิธีสารอิสตันบูล (Istanbul Protocol)²

■ Chapter 2 Recommendations

¹ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ , ข้อ 10.

² พิธีสารอิสตันบูล, ย่อหน้า.77. ย่อหน้านี้กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอบสวนการกระทำทรมาน

7. พิจารณายกเลิกกฎหมายความมั่นคงในบางพื้นที่ หากกฎหมายนั้นไม่เป็นไปตามหลักแห่งความจำเป็นและความสมควรแก่เหตุ หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจจากกฎหมายหลายฉบับทับซ้อนกันและในเวลาเดียวกัน เพื่อกักตัวบุคคลโดยไม่มี ความจำเป็นเป็นระยะเวลานาน

8. ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพโดยมิชักช้า เพื่อให้ผู้อยู่ภายใต้การควบคุมตัวทุกคนได้รับการคุ้มครองทาง กฎหมายขั้นพื้นฐานทันทีที่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมตัว ผู้ที่อยู่ภายใต้การควบคุมตัวในทางปกครอง ต้องได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิที่จะปรากฏตัวต่อหน้าผู้ พิพากษา และสิทธิที่จะมีทนายความตามที่ตนเลือก ศาลพึงสามารถประเมินว่าการควบคุมตัวภายใต้ กฎหมายพิเศษ (กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน) นั้นมี ความชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และให้มีการจ่ายค่าชดเชยหากมีการละเมิดเกิดขึ้น

9. จัดทำบัญชีสถานที่ควบคุมตัวอย่างเป็นทางการและเปิดเผยต่อสาธารณะ ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจว่า ระเบียบและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษสอดคล้องกับมาตรฐานนานาชาติ และมีการปฏิบัติตาม ระเบียบและแนวทางดังกล่าว เปิดเผยระเบียบและแนวทางต่อสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจ แก่สาธารณชน

10. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 4 กำหนดการดำเนินการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน³ ซึ่งจะต้องแจ้งให้เลขาธิการองค์การสหประชาชาติทราบ เมื่อมีการประกาศภาวะ ฉุกเฉิน และชี้แจงเหตุที่จำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษหลายฉบับควบคุมกันในบางพื้นที่ของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

11. ให้การภาคยานุวัติพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เพื่อสร้างระบบให้ผู้ตรวจสอบ สถานการณ์ระดับประเทศและระดับนานาชาติสามารถเข้าตรวจสอบสถานการณ์โดยไม่แจ้งให้ทราบ ล่วงหน้า เพื่อป้องกันการทรมานและการประตบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

Chapter 3 Recommendations

12. กำหนดหลักประกันว่าจะไม่ใช่คำสารภาพที่ได้จากการกระทำทรมานหรือการประตบัติด้วยความ โหดร้ายทารุณเป็นหลักฐานในศาลโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น ควรทบทวนการตัดสินลงโทษที่ผ่านมา หากตัดสินโดยอาศัยคำสารภาพของผู้ต้องสงสัยเพียงประการเดียว รัฐควรสอบสวนและนำผู้กระทำ การทรมานเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หากพบว่าคำสารภาพได้มาจากการกระทำทรมานด้วย

13. จัดให้มีบุคลากรและสถานที่ปฏิบัติการตรวจสอบด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างเพียงพอสำหรับรองรับ ความจำเป็นตามสถานการณ์ จัดการฝึกอบรมสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีนิติ วิทยาศาสตร์ที่ล่าสุด เพื่อประโยชน์ของผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่สืบสวน เจ้าหน้าที่ความมั่นคง

³ โปรดพิจารณา: CCPR/C/21/Rev.1/Add.11, para.17.

และ / หรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน เพื่อทำงานร่วมกัน

Chapter 4 Recommendations

14. สร้างกลไกรับเรื่องร้องเรียนเฉพาะทางและเป็นอิสระด้านการกระทำทรมานและการประติบัติที่โหดร้ายทารุณ เพื่อให้มีการตรวจสอบข้อร้องเรียนที่รวดเร็วและเป็นธรรม ควรจัดการคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร้องเรียนและพยานด้วย
15. ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้มีการสอบสวนข้อกล่าวหาการกระทำทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณอย่างรวดเร็วและทั่วถึงโดยหน่วยงานที่เป็นอิสระ
16. นำผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการทรมานหรือการประติบัติที่โหดร้ายทารุณเข้าสู่การพิจารณาคดี หากพบว่ากระทำผิดจริงต้องลงโทษให้เหมาะสมกับความรุนแรงของความผิดที่ก่อ และจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ
17. ในกรณีที่มีกล่าวหาว่ากระทำการทรมานหรือการประติบัติที่โหดร้ายทารุณ ต้องให้ผู้ต้องสงสัยพักการปฏิบัติหน้าที่ทันทีจนกว่าการสอบสวนสิ้นสุด โดยเฉพาะกรณีที่มีความเสี่ยงว่าผู้ต้องสงสัยอยู่ในสถานะที่อาจสามารถกระทำการตามที่ถูกกล่าวหาซ้ำหรือขัดขวางการสอบสวน
18. ใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อเปิดเผยความจริง ลงโทษผู้กระทำผิด และให้ค่าชดเชยแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อการกระทำทรมาน เพื่อยุติการลอบย่นวลพันผิด คำสั่งการไต่สวนการตายควรระบุสาเหตุและพฤติการณ์การเสียชีวิตอย่างชัดเจน ตลอดจนระบุตัวผู้กระทำผิดเท่าที่จะเป็นไปได้ อัยการควรทำหน้าที่ในการค้นหาความจริงผ่านกลไกการไต่สวนด้วยความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ ในกรณีที่น่าจำเป็น ควรดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหลังศาลมีคำสั่ง เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
19. ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวเสียชีวิตระหว่างอยู่ภายใต้การควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ ควรดำเนินการสอบสวนโดยพลัน ด้วยความเป็นกลาง และถี่ถ้วน เพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิต ญาติของผู้ถูกควบคุมตัวควรได้รับบริการให้คำปรึกษา เพื่อให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านกลไกการไต่สวนการตาย ผู้ร้องควรได้รับความช่วยเหลือ เพื่อมิให้ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่าย เพื่อลดอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับการค้นหาความจริง เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
20. ควรแก้ไขพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน มาตรา 16 เพื่อลดความยากลำบาก และช่วยให้เหยื่อการกระทำทรมานสามารถดำเนินการทางกฎหมายผ่านกระบวนการในศาลได้ทันที
21. ยกเลิกกฎอัยการศึกมาตรา 16 และ พระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน มาตรา 17 เนื่องจากทำให้เกิดความสับสน ที่ดูเหมือนว่าเป็นการปกป้องเจ้าหน้าที่จากการรับผิดชอบและทางอาญา
22. ศาลทหารไม่ควรใช้อำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความผิดที่เจ้าหน้าที่ทหารกระทำการละเมิดต่อพลเรือนที่เจ้าหน้าที่ทหารเกี่ยวข้อง

Chapter 5 : Recommendations

23. ประเทศไทยต้องมีจุดยืนที่ชัดเจนและต้งยึดหลักการไม่ส่งกลับบุคคลไปสู่อันตราย ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ข้อ 3 ซึ่งเป็นหลักกฎหมายมูลนิติธรรมประเพณีระหว่างประเทศ

24. ในการส่งกลับผู้ลี้ภัยหรือผู้แสวงหาที่ลี้ภัยกลับประเทศต้นทาง ประเทศไทยไม่ควรถือว่าคำมั่นทางการทูตเป็นการรับรองที่เพียงพอ เนื่องจากมีความเป็นไปได้สูงว่า รัฐบาลประเทศนั้นๆ ที่ทำให้ประชาชนของตนถูกประหารชีวิตประหาร และจนบางคนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยหรือผู้แสวงหาที่ลี้ภัยในเบื้องต้นแรก
25. เจ้าหน้าที่ไทยต้องคัดกรองผู้อพยพทันทีที่ทำได้ เพื่อระบุกลุ่มผู้อพยพที่มีความเปราะบาง ซึ่งต้องการความช่วยเหลือ ผู้ที่มีโอกาสจะได้รับสถานะผู้ลี้ภัย และผู้ที่อาจถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ผู้ถูกบังคับใช้แรงงาน และส่งต่อผู้อพยพไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ ควรดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อพยพโดยเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้ ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดฐานการเข้าเมืองผิดกฎหมายเข้าสู่ศาล

Chapter 6 Recommendations

26. ดำเนินการเพื่อกวาดล้างเครือข่ายเจ้าหน้าที่ที่ทุจริต ซึ่งเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ และกวาดล้างเครือข่ายค้ามนุษย์

Chapter 7 Recommendations

27. ยุติการกักตัวผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยในสถานที่กักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยเริ่มยุติการกักตัวเด็ก สตรี และผู้อ่อนแอ รวมทั้งหาทางเลือกอื่นๆ ที่แสดงถึงการเคารพกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาใช้แทนการกักตัว
28. ประเทศไทยต้องใช้วิธีการอื่นๆ แทนการจับกุม กักตัว และส่งกลับประชากรที่อพยพเข้าเมืองผิดกฎหมายอย่างจริงจัง ประเทศไทยต้องปฏิรูปกระบวนการจับกุม กักตัว และส่งกลับ ให้เป็นไปตามหลักมนุษยธรรม โปร่งใส และมีการตรวจสอบในระบบตุลาการที่เป็นอิสระ ซึ่งต้องนำมาใช้เฉพาะกรณีที่จำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายได้เท่านั้น
29. เจ้าหน้าที่ควรใช้มาตรการการย้ายเด็กและสตรีชาวโรฮิงญาจากห้องกักสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดไปอยู่ที่บ้านพักของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2556 ต่อไป นโยบายนี้ควรใช้กับผู้ต้องกักสัญชาติอื่นๆ ที่มีครอบครัวและมีบุตรในวัยเยาว์ที่ถูกกักตัวในห้องกักสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่กรุงเทพฯ และห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในจังหวัดอื่นๆ ด้วย
30. ในระยะยาวประเทศไทยควรพัฒนากรอบกฎหมายและนโยบายในประเทศ ให้คำนึงถึงสถานะและสิทธิของของผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัย ซึ่งจะช่วยให้สามารถยุติการกักตัวและการบังคับส่งกลับบุคคลที่เปราะบางเหล่านี้ไปสู่อันตราย และต้องยกเลิกการกักตัวโดยไม่มีกำหนดในภาษากฎหมาย เนื่องจากเป็นการให้อำนาจโดยไม่มีข้อจำกัดแก่เจ้าหน้าที่
31. ประเทศไทยควรให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 และพิธีสาร ค.ศ. 1967

32. ก่อนการแสวงหามาตรการอื่นๆ เพื่อใช้แทนการกักตัว และสร้างกรอบกฎหมายและนโยบายในประเทศไทยต้องดำเนินการปรับปรุงสถานที่กักกันตามกฎหมายคนเข้าเมือง ดังนี้
33. ปรับปรุงสภาพห้องกักโดยรวมทั่วประเทศ ผู้ต้องกักทุกคนต้องสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่เพียงพอและทันทั่วถึง
34. สร้างกลไกเพื่อคัดกรองผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัย และแยกกลุ่มบุคคลดังกล่าวจากผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทั่วไป เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับสิทธิอันพึงได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ระหว่างที่ถูกกักตัวอยู่ที่สถานที่กักตัวตามกฎหมายคนเข้าเมือง
35. ให้บริการสนับสนุนด้านจิตใจและสังคมแก่ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยที่ต้องกัก เนื่องจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีความเสี่ยงด้านความเครียดและความบอบช้ำทางจิตใจสูงจากประสบการณ์ที่ต้องหลบหนีการประหัตประหารและมักถูกกักตัวเป็นระยะเวลานานระหว่างที่สำนักข่าวกรองใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติดำเนินการพิสูจน์และรับรองสถานะ และบุคคลเหล่านี้ยังเผชิญความไม่แน่นอนว่าจะได้รับสถานะหรือไม่

Chapter8 Recommendations

36. ประเทศไทยควรดำเนินการเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำทรมานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความยุติธรรมโดยทันที การเยียวยาต้องเป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศ และตามข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 3 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการปฏิบัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ข้อ 14
37. ต้องมีการแทรกแซงโดยพลัน เมื่อมีเหตุอันพึงเชื่อได้ว่ามีการกระทำทรมานหรือการประหัตประหารที่โหดร้ายทารุณ เพื่อให้เหยื่อได้รับการเยียวยา แม้จะยังไม่มีการร้องเรียน
38. ประกาศว่าประเทศไทยยอมรับอำนาจของคณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ ในการรับไว้และพิจารณาข้อร้องเรียน ภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ข้อ 22 เพื่อให้เหยื่อการกระทำทรมานสามารถส่งข้อร้องเรียนและร้องขอให้คณะกรรมการพิจารณาการละเมิดอนุสัญญาฯ ที่เกิดขึ้น